МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління науковими проектами

освітній ступінь доктор філософії
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

спеціалізація освітні, педагогічні науки
(назва спеціалізації)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-наукової програми

_____ Н.В. Кічук
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою української і всесвітньої історії та культури
протокол № 13 від 08 травня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ В.Г. Церковна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

_____ І.Б. Циганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Циганенко Лілія Федорівна, доктор історичних наук, професор кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми: Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

© Циганенко Л.Ф., 2019
© ІДГУ, 2019

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td colspan="2">Розподіл годин за навчальним планом</td></tr>
<tr><td>Денна</td><td>Заочна</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів:4</td><td colspan="2">Лекції:</td></tr>
<tr><td>20</td><td>6</td></tr>
<tr><td>Модулів:1</td><td colspan="2">Практичні заняття:</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин: 120</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1</td><td colspan="2">Лабораторні заняття:</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Семестр:2</td><td colspan="2">Семінарські заняття:</td></tr>
<tr><td>20</td><td>6</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Тижневе навантаження (год.):
- аудиторне: 4
- самостійна робота: 4</td><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні заняття:</td></tr>
<tr><td>Форма підсумкового контролю:екзамен</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Мова навчання: українська</td><td colspan="2">Самостійна робота:</td></tr>
<tr><td>80</td><td>108</td></tr>
</table>

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет дисципліни: вивчення особливостей організації наукової діяльності на сучасному етапі розвитку суспільства, вивчення можливостей державної і міжнародної дослідницької інфраструктури, методів залучення до світового дослідницького простору, фінансового забезпечення наукової діяльності, методології проектного менеджменту.

Метоювикладання навчальної дисципліни «Управління науковими проектами» є: ґрунтовне вивчення аспірантами теоретико-методологічних основ наукового дослідження, оволодіння комплексною методикою самостійного наукового дослідження, оволодіння методикою написання та управління науковими проектами, навичками залучення джерел фінансування наукових проектів, підготовки проектних пропозицій, формування міждисциплінарних проектних команд, здійснення ефективного проектного менеджменту та сприяння академічній мобільності науковців.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисципліни «Теорія та методологія підготовки дисертаційного дослідження».

Міждисциплінарні зв’язки: проблематика курсу пов’язана з дисциплінами «Педагогічна творчість викладача ЗВО», «Педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти»,«Персоналістський напрям у педагогічних дослідженнях».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у аспірантів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ІК	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в освітній галузі, у тому числі у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики	ПРН6.	Проєктувати власну науково-дослідницьку діяльність, ставити дослідницьку мету, організувати її досягнення, брати на себе відповідальність за результати дослідження; добирати методи науково-дослідної діяльності.
ЗК1.	Здатність проектувати й здійснювати комплексні дослідження на засадах системного наукового світогляду сформованих знань із філософії наукової діяльності та соціокультурних проблем.	ПРН12.	Розробляти, обґрунтовувати та моделювати наукові гіпотези, визначати відповідні задачі, аргументувати з метою просування і трансформування наукових знань, їх практичного застосування.
ЗК3.	Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною мовами. Спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, використовуючи відповідну лексику, методи, техніки та прийоми.	ПРН20.	Створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні форми і методи педагогічного впливу, забезпечувати комфортне і безпечне освітнє середовище.
ЗК6.	Здатність володіти інформаційною культурою, орієнтуватися в інформаційних та Internet-джерелах, працювати з бібліотечними фондами, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі.	ПРН21.	Планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку, реалізовувати самоосвітню діяльність фахової спрямованості; розвивати отримані вміння та навички для подальшого процесу навчання на засадах самокерування та автономії.
ЗК7.	Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку, проектувати і реалізовувати індивідуальну наукову траєкторію, застосовувати принципи наукової самоорганізації, власного дослідницького стилю.	ПРН19.	Презентувати результати власних наукових досліджень у фахових публікаціях у вітчизняних та закордонних спеціалізованих виданнях, у тому числі, внесених до наукометричних баз.
Фахові компетентності (ФК)			
ФК4.	Здатність застосовувати методологічний інструментарій компетентнісного підходу щодо організації освітнього процесу суб'єкт-суб'єктного характеру, організовувати діалогічне спілкування задля реалізації студентоцентрованого підходу в навчанні.	ПРН22.	Продовжувати навчання, вдосконалювати набуту кваліфікацію з високим рівнем автономності, дотримуючись норм академічної доброчесності.

ФК9.	Здатність володіти інноваційними педагогічними технологіями, професійними вміннями майбутніх учених, викладачів-дослідників вищої школи.	ПРН15.	Рецензувати публікації та презентації, брати участь у вітчизняних та міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання задисципліною

Шифр компетентності	**Результати навчання**			
	Знання	**Уміння**	**Комунікація**	**Автономність та відповідальність**
ІК	ПРН6			
ЗК1.		ПРН12		
ЗК3.			ПРН20	
ЗК6.				ПРН21
ЗК7.			ПРН19	
ФК4.				ПРН22
ФК9.		ПРН15		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	**Назви тем**	**Кількість годин (денна форма навчання)**					**Кількість годин (заочна форма навчання)**				
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Консультації	Самостійна робота
1.	Організація та проведення наукових досліджень. Організаційна стадія науково-дослідного процесу.	10	4	6	-	20	4	2	2	-	22
2.	Основи проектного менеджменту.	6	4	2	-	4	2	-	2	-	16
3.	Управління основними областями знань проектів.	4	2	2	-	6	2	2	-	-	6
4.	Державне регулювання у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.	10	6	4	-	20	2	-	2	-	22
5.	Написання наукового проекту.	10	4	6	-	10	2	2	-	-	22
Проміжний контроль		-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Підсумковий контроль		-	-	-	-	16	-	-	-	-	16
Разом:		40	20	20	-	80	12	6	6	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Організація та проведеннянаукових досліджень.Організаційна стадіянауково-дослідногопроцесу.

Алгоритм науково-дослідного процесу. Етапи конкретизації теми, мети і завдань наукового дослідження та попереднього визначення теоретичних посилань і організаційно-методичної підготовки наукового дослідження.

Тема 2. Основи управління проектами та проектного менеджменту.

Загальна характеристика управління проектами. Учасники проекту. Планування проектної діяльності. Інноваційна складова проектів. Кадровий менеджмент, формування проектної команди. Ефективна реалізація проектних рішень. Типи активностей. Методологія та технології управління проектами. Тайм-менеджмент освітніх та наукових проектів. Типи ресурсів. Інформаційні системи в управлінні проектом. Діловодство. Типи договорів про науково-технічне співробітництво.

Тема 3. Управління основними областями знань проектів.

Управління ризиками в проектах. Моніторинг і контроль ризиків. Управління якістю проектів. Контроль якості проекту. Аутсорсинг та офшоринг в управлінні проектами. Планування запиту та закупівель проекту.

Тема 4. Державне регулювання у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.

Економічні, соціальні та правові гарантії наукової і науково-технічної діяльності, свободи наукової творчості в Україні. Правовий статус суб'єктів наукової діяльності. Залучення ресурсів на наукові дослідження. Державна реєстрація проектів. Статус та завдання Національного фонду досліджень України. Види та напрями грантової підтримки Національного фонду досліджень України. Конкурсний відбір наукових і науково-технічних робіт. Грантова підтримка наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету. Фінансування наукових проектів. Джерела формування бюджету проекту. Фінансово-кредитні та податкові інструменти державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності. Допустимі витрати. Одинична вартість витрат.

Тема 5. Написання наукового проекту.

Генерування ідеї. Інформаційний пошук. Стратегічне планування і підготовка проектної пропозиції. Формування проектної команди. Написання резюме та мотиваційного есе. Цілі та завдання проекту. Критерії оцінювання та результативності. Бюджет проекту. Моніторинг та аудит проекту. Поширення результатів проекту.

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. Організація та проведення наукових досліджень.

ТЕМА 2.Організаційна стадія науково-дослідного процесу.

ТЕМА 3. Основи проектного менеджменту.

ТЕМА 4.Державне регулювання у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

ТЕМА 5.Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.

ТЕМА 6.Академічна мобільність.

ТЕМА 7.Інтернаціоналізація наукових досліджень.

ТЕМА 8. Стратегічне планування проектної пропозиції.Формування проектної команди.

ТЕМА 9. Написання наукового проекту.

ТЕМА 10. Моніторинг та аудит проекту. Поширення результатів проекту.

5.3. Організація самостійної роботи аспірантів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю: - опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до семінарських занять; - підготовка до проміжного контролю; - підготовка до підсумкового контролю.	 16(24) 16(24) 4(4) 12(20)	 Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять.
2.	Виконання індивідуальних завдань: - підготовка презентації з обраної тематики; - написання наукового проекту.	 16(18) 16(18)	 презентація науковий проект
	Разом	**80 (108)**	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика презентацій

1. Методи активізації творчого мислення.
2. Основи управління проектами..
3. Планування витрат, бюджету, часу і розкладу проекту.
4. Гіпотези в наукових дослідженнях та їх доведення.
5. Експеримент в наукових дослідженнях.
6. Контроль виконання проекту.

Науковий проект

Підготовка аплікаційного пакету документів, підготовка проектної заявки, розрахунок бюджету наукового проекту, написання резюме виконавців проекту та мотиваційного есе, підготовка індивідуальних заявок на конкурси та стипендіальні програми.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю: екзамен.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді аспіранта на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою,

а також якість виконання аспірантом індивідуального завдання у вигляді підготовки презентації та наукового проекту.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Алгоритм науково-дослідного процесу.
2. Написання резюме та мотиваційного есе.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	**Оцінка за традиційною шкалою**	
	залік	**екзамен**
90-100	зараховано	відмінно
70-89		добре
51-69		задовільно
26-50	не зараховано	незадовільно
1-25		

Схема розподілу балів*(екзамен)*

Максимальна кількість балів	**40 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,4	**10 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	**50 балів** (підсумковий контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на запитання на іспиті, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,5
Мінімальний пороговий рівень	**20 балів** (поточний контроль)	**6 балів** (проміжний контроль)	**25 балів** (підсумковий контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	**Критерії оцінювання навчальних досягнень**
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному

	розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Презентація	5
Науковий проект	5

Оцінювання *презентації* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок. Критеріями оцінювання *наукового проекту*є самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні проектної заявки.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Екзамен – максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 5 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка для екзамену – береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Закон України про «Вищу освіту».
2. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність».
3. Постанова КМУ № 579 від 12.08.15 року «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»
4. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ.; за ред. Ю.М. Рашкевича, Ж.В. Таланової. Львів: видавництво Львівської політехніки, 2015.
5. Баєв В.М. Управління проектами. Навчальний посібник для студентів. Харків, 2006 244 с.
6. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2006.
7. Грищенко І. М., Григоренко О. М, Борисенко В. О. Основи наукових досліджень. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001.
8. Економічна статистика: Навч. посіб. М-во освіти і науки. Хмельницький: Поділля, 2000.
9. Захожай А.Б. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для ВНЗ. К.: МАУП, 2005.
10. Клиффорд Ф. Грей, Эрик У. Ларсон. Управление проектами: Практическоеруководство. / Пер с англ. М.: Дело и сервис, 2007. 608 с.
11. Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогге Н. Г. Управление проектами: Учебноепособие/ Подобщ. ред. И. И. Мазура. М.: Омега-Л, 2004. 664 с.
12. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: Підручник / За заг. ред. Л. В. Ноздріної. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
13. Філіпченко А.Ф. Методологія економічних досліджень: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. К.: ІНВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2005.
14. Інтелектуальна власність: словник-довідник / За заг. ред. О.Д. Святоцького.У 2-х т.: Том 1. Авторське право і суміжні права. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2000.
15. Жаров В.О. Захист прав інтелектуальної власності в Україні: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності», 2002.
16. Цыбулев П.Н., Денисюк В. А. Оценкаинтеллектуальнойсобственности. К.: УкрИНТЭИ, 2002.
17. Кобилянський Л.С. Управління проектами: Навч. посібник. МАУП, 2002.
18. Мазур І.І., Шапіро В.Д. Управління проектами. Вища школа, 2001.
19. Методологічні основи створення інформаційного середовища управління науковими дослідженнями: монографія. / А.О. Білощицький, П.П. Лізунов, О.Ю. Кучанський, Ю.В. Андрашко, О.В. Миронов, С.В. Білощицька. К: КНУБА, 2017.

10.2. Допоміжні джерела

1. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Г.А. Основынаучныхисследований. К.: Знання, 2001.
2. Проектна діяльність учнів професійно-технічних навчальних закладів: тренінг-курс: навч. посібник / [В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, Т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, М. М. Шимановський та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2018. 180 с.
3. Рябченко О.Д. Економічне стимулювання науково-технічного прогресу в умовах трансформації економіки до ринку. *Вісн. Укр. акад. банк, справи,* 2001. № 1.
4. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти. К. : РННЦ «ДІНІТ», 2000.

5. Сучасні уявлення про наукову продукцію, науково-метричні методи її оцінки, шляхи покращання її семантичних ознак: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, трав. 2001 р. / Укр. центр наук. мед. інформації та патент.-ліценз. роботи (Укрмедпатент-інформ) / Ред. А.Р. Уваренко. К.: Знання, 2001.
6. Управління проектами: навч. посібник / за ред. О.В Ульянченка та П.Ф. Цигікала. – Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2010.- 522 с.
7. Чалий О.В. Синергетичні принципи освіти та науки. АПН України. Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. К.: Знання, 2000.

10.3. Інтернет-ресурси

1. https://mon.gov.ua/ua– Міністерство освіти і науки України
2. European Commission –Directorate General Education&Culture (DG EAC)
3. http://ec.europa.eu/erasmus-plus
4. European Commission -Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA)
5. http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php NationalAgencies
6. http://ec.europa.eu/erasmus-plus/na
7. https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi
8. http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html
9. http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096: en.pdf
10. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators
11. http://epp.eurostat.ec.europa
12. http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx
13. https://europass.cedefop.europa.eu/en/home EuropeanCharterforResearchersandCodeofConductfortheRecruitmentofResearchers" ("Charter&Code")
14. http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/europeanCharter
15. Вратенков С. Портфель проектов. — http://www.intalev.ru/?id=12573.
16. Иванов А. Лучшие мировые практики управления созданием продукта. — www.calscenter.ru/seminar/